

V R T E C.

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 11.

V Ljubljani 1. novembra 1882.

Leto XII.

Grob, na vérnih duš dán samotén.

Daleč, daleč mej grobovi
Grob osamočen stoji;
Zaljšán z raznimi cvetóvi,
Kakor druží grobí, nij.

Iz njega se križ ne dvíga,
Spomeník nij vánj vkopán;
Njemu nihče ne prižíga
Lúci na vseh vérnih dán.

Tam pozábljeno počíva
Preizvésto mi srcé;
Mir in pôkoj naj užíva
V svetem krílu te zemljé.

V tíhi grob na tej leđini
Máterin je prah vložen;
Jaz, nje sín, živím v tujíni,
Tudi sam in zapuščen.

Pričajo ti lica bléda,
Matí! in solzé očíj,
Káka žalost me razjéda,
Ker denès me k tebi nij!

S. Magoliš.

Dervíšev prstan.

(Arabska pripovedka.)

Na jednom najlepšem otoku v peščenem morji Sahari, Mahmud-eden imenovanem, živel je star Arabec Abas sè svojo ženo Animano. Oaza Mahmud-eden je majhena, in prebivalci, katerih je sè ženami in otroci jedva petdeset, srečni so in zadovoljni. Živé se ob tem, da so karavanam vodniki skozi puščavo.

Abas je bil iz prorokove rodovine, on je potomec Alahovega ljubljenea Muhameda. Na Mahmud-edenu je bil on najveljavnejši mož in je slovel daleč na okolo najboljšim in najzanesljivejšim sodnikom. Naj je samum, najgrozovitejši vihar v Sahari, še tako razsajal, on ni izgubil zaupanja v Alaha in njegovega proroka Muhameda. Raz kamelo je stopil, pregovoril vso karavano, naj se po njegovem vzgledu ravnaajo, sam pomagal raztovoriti žival, molil nad karavano proti Meki obrnen ter se na vse zadaje tudi sam skril za svojo Mobo, kakor je bilo ime njegovej kameli. Samum je divjal strašno, vzdigoval kakor goré visoke valove peska in zagružil marsikatero karavano, katera je čakala jednako, kakor Abasova, da poneha grozen vihar. Karavani, katerej je bil vodnik Abas, se ni zgodila nikdar nobena nesreča.

Trgovci in kupci, kateri so potovali skozi Saharo, govorili so, da je Alah pobožnemu Abasu, potomecu prorokovemu, podelil to milost, da se njemu in od njega peljanej karavani ne pripetí nobena nezgoda.

Obolel pa je stari Abas in ni mu bilo več moči sesti na svojo Mobo, da bi vodil karavano. Ležal je v mehkej travi v senci cipres ter gledal v mirne modre oblake. Globoko je vzdihnil in poklical svojo ženo iz šotora.

Animana sedla je poleg njega ter mu pihljala s palmovim listom hladilo v vroči bolni obraz.

„Animana, biser moj, ljubljenska moja izza mladih krepih let! Bolan sem in kmalu se preselim v eden. Kde je moj sin Abul-Abas?“

„Gospodar moj dragi! Znano ti je, da je minilo uže dvajset let, kar so nama najino nado, dvajsetletnega sina Abula, po noči zvezali roparji ter ga odvedli na konjih, hitrih kakor blisk. Pravili so pozneje, da so bili Kalifovi spahiji ter da so ga odnesli v Damask, da služi tam v Kalifovej vojski. Ti si ga šel iskat a prišel si prazen, sam, brez njega domóv.“

„Resnico so govorila tvoja usta. Poslušaj, kar bi ti uže davno moral povedati. Bil sem takrat v Meki na grobu prorokovem ter molil tam, da si izprosím milosti od Alaha, da nazaj dobodem svojega Abdula. Olajšala mi je molitev moje bolést in bil sem si v svesti, da mi mogočni Mervan, Kalif v Damasku, nazaj dá mojega sina. Na poti proti Damasku pridruži se mi derviš. Bil je gladen in jedva imel toliko obleke, da si je pokríl nagoto. Dal sem mu jesti in piti ter podaril mu pol svojega plašča, da si zakrije pred pekočim solncem gole ude. Vprašal me je, kaj jaz iščem po sveti in zakaj sem takó žalosten. Razkril sem svojo bolést svetemu možu in dejal mi je:

„Tvoj sin Abul-Abas je v Damasku na Kalifovem dvoru. Ne išči ga tam, povrni se domóv; prědno umerješ, obišče te tvoj sin. Alah hoče takó. — A ker si bil proti meni takó usmiljen, podarim ti ta prstan. Ako si kaj želiš, poljubi ga in izpolnena bode tvoja želja. Ako pa res ljubiš svojega sina, ne želi si nikdar za-sé ničesa, ne želi si ne bogatstva, ne oblasti, pomagaj ž njim le svojemu bližnjemu. Po svojej smrti pa izroči ta prstan svojemu sinu Abul-Abasu in dosegel bode najvišjo čast, katero more doseči muzulman na sveti.“

Povedal nisem tebi, draga Animana, o tem daru, ker sem te preveč ljubil in ko bi ti vedela o čudotvornej móci tega prstana in me česa prosila ter me pogledala sè svojimi gazelinimi očmi, spomnil bi se svojega prstana,

pozabil Abula in izpolnil bi vsako tvojo željo. Želel bi si bogastva, da bi ti lahko kupil svilena oblačila, kupil bi ti robov in robkinj, kateri bi ti pihljali hlad v obraz in ti stregli. — Ostal sem ubog vodnik. Pomagal sem sè svojim prstanom le karavanam, kadar je razsajal divji simum, da niso poginile v peščenem morji? — Ali ti je prav takó? Ali ljubiš tudi ti takó, kakor jaz, svojega sina Abula?“

„Gospodar, ni li bila vedno tvoja volja tudi moja? Nisem li vsak dan molila za svojega Abula, da se kdaj srečen povrne k nama?“

Ko sta se takó pogovarjala stari Abas in njegova žena Animana, zaslišala se je nakrat glasna govorica približajočih se mož. Vsi so bili bogato oblečeni in jezdili so iskre konje. Na čelu jim je bil ponosen mož, katerega so imenovali Abul-Abas paša.

„Je-li vama znano, v katerem šotoru stanuje moj oče Abas?“ vpraša Abasa in Animano načelnik.

„Moj sin, moj Abul!“ zakrikne stari oče in se vzpnè po konci, da bi objel svojega sina. Abul pa skoči hitro raz konja in objame starega moža.

Kdo more opisati veseli trenotek, ko so se po dvajsetletnem ločenji zopet sèšli oče Abas, mati Animana in njiju sin Abul! Abul zaukaže prinesiti mehkih blazin, na katere položé služe bolnega Abasa ter jame pripovedovati svojima roditeljima o dolgih dvajsetih letih.

Utaknoli so ga mej kalifove spahije a znal si je kmalu pridobiti spoštovanje svojih predstojnikov, stopal je od stópinje do stópinje ter sedaj užé postal paša in ljubljenelec kalifa Mervana.

„A vedno sem si želel vrniti se domóv, na malo oazo v daljnej Sahari, k tebi, ljubljeni oče, in k tebi, mati draga. — Takó je minilo dvajset let; kar stopi necega dne pred mene neznan derviš ter me prosi darú. Dam mu zlat a ní zadovoljen. Vedno še stoji pred mano. Dam mu še jeden zlat a ní mu dovolj. Razjezim se nad drznim beračem ter ukažem svojim služabnikom naj ga odpravijo. Ponosno vzdigne derviš svojo desnico, kakor da se hoče braniti ter pravi:

„Mogočni paša Abul-Abas! Na otoku Mahmud-edenu čakata v skrbéh in solzah tebe tvoj oče Abas in mati tvoja Animana. Tvoj oče je star, glej, da ga obiščeš pred smrtjo! Alah odločil se je, da ti dosežeš največ, kar more muzulman doseči. Da se pa to zgodi, mora ti oče dati sveti prstan, kateri sem mu jaz dal pred dvajsetimi leti, ko je tebe iskajoč po sveti, mene ubozega derviša se usmilil ter me pogóstil in oblekel.“ —

S temi besedami izgine neznan derviš, ne da bi vedel le jeden mojih služabnikov kam in kakó. Jaz pak sem veroval njegovim besedam in sedaj sem tu. A ne misli oče, da sem prišel k tebi le zaradi prstana. Kolikokrat sem v bojih, katere sem bil za prorokovo vero, za vero mojega slavnega prednika, Alahovega ljubljence, molil k Alahu, naj me ohrani v bojih, da kedaj vaju še vidim! Daleč v Pirenejah vlada polumesec nad križem a sedaj je mir in gnala me je sinovska dolžnost in ljubezen do vaju, draga roditelja, tu sèm na oddaljeni Mahmud-eden. Prstan obdrži oče sam. Nesi ga iz Mahmud-edena v pravi eden!“

„Dragi sin, moj Abul! Postal si paša a Alah odmenil te je še zakaj višjega. Tu imaš prstan. Ti postaneš kalif, kalif iz rodú Abasidov!“

V proroškem duhu govoril je stari Abas te besede. Bile so njegove zadnje.

Ko je zahajalo solnce ter zadnje svoje žarke razpošiljalo črez neizmerno peščeno ravan, plakala sta mati in sin ter poljubovala mrtvi blede obraz Abasov.

Tiho je bilo v šotoru, kamor so prenesli mrtveca, le póluglasni zamolkli glasovi zunaj taborujočih Abulovih spremljevalcev so se slišali. Kar stoji pred jokajočim Abulom óni raztrgan derviš, kakor bi bil vzrástel iz tal, ter pravi:

„Ne jokaj! Bodi junak! Stopi z menoj iz šotora, da ti razodenem in pokažem tvojo prihodnjest.“

Slušal je Abul-Abas skrivnostne besede derviševe.

Ko stopi z njim mej svoje vojake, nagovori je derviš:

„Muzulmanje! Kogar Alah ljubi in njegov prorok Muhamed, da mu užé na zemlji največjo oblast in podelí mu največjo srečo. Vaš paša Abul-Abas potomec je Muhamedov. — Kalif v Damasku Mervan je slab vladar in Alah hoče njegov zárod zatreti. Iz Omajadov ne bodo več nastajali kalifi. Abasidje potomci prorokovi vladali bodo nad Muzulmani. — Velik je Alah in njegov prorok Muhamed! Živel Emír-al-Mumenín Abul-Abas!“

„Velik je Alah in njegov prorok Muhamed! Živel Emír-al-Mumenín Abul-Abas!“ zavpijejo kakor z jednim glasom vojaci.

Derviš pak razpróstre svoji roci, pade na koleni, moli proti Meki obrnen in izgine iz njih srede.

Še se čudé vsi, kar se prikaže na obnebji stolno mesto kalifov, Damask. Grozen boj se bije po ulicah. Abul-Abas na belcu jahajoč, vodja je ustajnikom proti Mervanu, poslednjemu omajadskemu kalifu. Dolgo se bojuje krvav boj. Naposled premore Abul-Abas sovražnike.

Vojaci, gledajoči to fátó morgano zakričijo veseli:

„Živel Emír-al-Mumenín Abul-Abas!“

Jedva je izginila prva čudovita slika, kar se vidi na obnebji velečastno mesto Bagdad.

Abul-Abas jaha kot zmagovalec v mesto. Vojaci, ki sedaj le tù z njim gledajo to čudo, so njegovi najbližji spremljevalci in njegovi najvišji dostojanstveniki. Dospé do svoje palače, kar mu od nasprotne strani mesta prinesó poslanci krvaveče glave ugonobljenih Omajadov.

„Velik je Alah in njegov prorok Muhamed! Živel naš Kalif Abul-Abas!“ dejó vojaci, ko izgine podoba.

Tri dni in tri noči žaluje Abul-Abas za svojim očetom. Četrty dan poslovi se od svoje matere. Zasede svojega konja ter jezdi proti Damasku. Od vseh strani vrelí so muzulmanje k njemu in zgodilo se je vse takó, kakor je prorokoval óni čudoviti derviš. Zgodilo se je, kar je videl Abul-Abas óno noč v fátó morgani. S pomočjo čudovitega prstana premagal je Omajade ter dospél do Kalifata.

Mogočno in dolgo je vladal v Bagdadu Abul-Abas nad Muzulmani. Onega derviša pak ni videl nikoli več.

A. A. Pirec.

Mrtvemu otroku.

Na spomin Oskarja G., umršega v zornej mladosti.

Kaj na odru tém ležiš?
Déte drago! ali spiš?
Oj, kakó si ti lepó!
Nad glavó blešči se križ,
In ob tebi so cvetlice,
Mláde tvoje drugarice;
Sveče ti goré svetló.
Prej se mamki nasmihálo
Še si mílo, — a bolnó;
Pótlej skóraj zadremálo,
V pókoj večni si zaspálo.

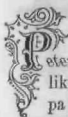
Mati nad tobój sloni,
Gleda v bélo tvoje lice;
Tóči njé okó solzice,
Bridko tebi govori:
„Oskar, Oskar, dete moje!
Témno je očésce tvoje,
Bléde ustne, bléd obráz!
Tebi cvetje strl je mráz;
Dolga žena, bridka smrt,
V tihi te ponese vrt.“

„Sinec moj, ti sinec zlati!
Téši me jedino tó,
Ker so angeljci kriláti
Nesli dúšo ti v nebó,
Kder nad mánoj z visočíne
Vidiš móje bolečíne,
Šteješ móje vse solzice,
Ki za tóboj se točé;
Gledáš v móje žalno lice,
V mojega srcá gorjé!“

Devoján.

—*—

Stava.

Peter in Pavel sedita pod hruško ter se pogovarjata. „Ta hruška je velika,“ pravi Peter, „razkréčena je v tri vrhove, veje so dolge in krhke, pa še dosti suhih štrecljev ima. Kaj nepripravna je za otresanje.“

„Vender jo jaz otresem,“ reče Pavel ponosno, „v jednej uri takó čisto, da potem ne dobiš hrušek niti za klobuk, ko bi jih z lučjo iskal o póludne.“

„Tega pa ne verujem,“ odvrne mu Peter.

„Stáviva!“ reče Pavel pogumno.

„Za dva bokala vina, da ne otreseš,“ odgovori Peter mirno.

„Jaz stavim za štiri, da jo otresem,“ reče Pavel.

„Dobro, veljá!“ pravita obá ter si sežeta v róki.

„Zdaj je ura tri,“ reče nato Peter, „ko pridem ob štirih, morajo hruške biti otresene.“

„Nič se ne boj,“ dodane Pavel. — Peter otide a Pavel se jame pripravljati za otresanje. Ali bil je jeden tistih, ki mnogo premišljajo a malo delajo, mnogo snujejo, a malo izvršujejo.

Dene torej prst na čelo in začne premišljevati najpoprej, kako bi najlaže in najhitreje prišel na drevo. Ali bi bilo bolje podstaviti kolec, ali pri-
nesti lestev ali pa kar naravnost splezati po deblu na drevo. Po dolgem prevdaranji, odloči se za lestev, češ, ta pot bode najpriležnejši in obleke si ne potrgam preveč. Dospevši potem na zadnji klin lestvice, ozira se po hruški, na kateri vrh naj bi jo najpred mahnil. Prevdarja, koliko mu bode

dal opraviti ta, koliko óni vrh in katerega vrha bi se najpred lotil. Prevdarja na levo, prevdarja na desno, slednjič se odloči tudi o vrhéh. Nato mu pridejo vélike, postranske veje na misel. Ali bi mu bilo ugódnejše otresati jih z nogó ali jih pa oklépati s preklo? Preklo si izbere, češ, velikim vejam na konec hoditi ní varno, a drugače ne opraviš ničesar. Naposled se še domisli pritličnih vej, in sklene, da bode te veje z akom otresal s tal.

Takó je Pavel dobro premislil, kakó bode delal po vrsti, češ, če modro pretuhtam svojo stvar, moje delo je užé na pol storjeno.

Takó v misli zakopan, ni Pavel videl, kakó urno se je pomikalo kazalo na cerkvenej uri, niti je slišal, kakó je ura bila prvo, drugo četrť ter imela vsak čas udariti užé tretjo. Priplezavši vrhu drevesa, kjer je mislil, da bode začel hruško otresati, pogleda vender na uro, in kar za glavo se prime. Jedno kazalo je stalo na dvanajstih, drugo na štirih. Bim! bom! zapoje zvon štirikrat zaporedoma. Tù se prikaže Peter pod drevesom ter popraša šaljivo Pavla, ako je užé otresel, ka-li? „Niti začel nisem!“ odvrne mu Pavel, v zadregi ne vedoč, kaj govori.

Pavel je izgubil stavo in je moral plačati. Vrh tega se mu je še Peter smijal, da v jednej uri niti jedne hruške ni sklatil z drevesa.

Da je Pavel takój se lotil dela, bil bi ga najbrže zvršil v odmerjenem mu času. A njegovo mudenje in prevdarjanje mu je potratilo čas in mu vzelo lep denar iz žepa. Naglo delo, izpremljevano od premisleka in razuma, bode vam, ljubi otroci, najboljšé vodilo v letih skrbí in delovanja.

Kdor le misli ter ne dela,
Vedno je in bo brez jela.

Jos. Gradáčan.

Kurja čud.

Babica razsiplje pred hišnimi vrati kuram prosá. Izza hišnega ogla prikorači petelin s svojo kurjo družino. Zaklóče, skrije jedno nogo v perji, ozrè se ognjivo na okolo, če ne čepí kje maček ali podremáva óni poredni psiček, potem pristopi h kupčeku prosá ter ga jame razgrebati. A kure se zvrsté na okolo in pridno zobljejo.

Jožek reče babici: „Palico bodem vzel in pretegnil petelina, ker prosó razgréba, da ga morajo piške okolo iskati.“

Babica ga zavrne, rekoč: „Res je petelinja čud, da vse razgrebe, kar mu pride pod noge, a petelin je nespameten. Ali ima tudi marsikateri človek to kurjo navado, da si mu je Bog podaril bister um. Taki ljudjé so pijanci, igralci in zapravljivci. Kar jim drugi spravijo, to óni v kratkem raztočé in razsipljejo. Na starost niti strehe nimajo, kamor bi se šli vedrit o deževnem vremenu. Zato je dobro, da se otroci užé v mladosti priučé váričnosti, kajti česar se človek mlad navadil ni, tega tudi star ne bode znal.“

Kdor zapravlja in raztáka,
Slabji je od siromaka.

Jos. Gradáčan.

Cesar Jožef II.

Cesar Jožef II. je bil sin sloveče cesarice Marije Terezije, katera je po 40letnem modrem vladanju umrla 1780. leta. Po smrti te velike vladarice je nasledoval na cesarskem prestolu nje sin Jožef II., ki se je uže kot otrok udeleževal nevarnosti in osvobojenja svoje velikodušne in milorjubne matere.

Bil je cesar Jožef II. vsestransko izobražen in ljudomil vladar, čegar glavno prizadevanje je bilo pospeševati gnetni in duševni blagor svojih narodov, in razširjevati duh napredka in prosveta po vseh svojih deželah. Na svojih potovanjih obiskaval je večkrat v priprostej obleki kóče ubozih kmetov in stanovanja meščanov. V dan 19. avgusta 1769. leta pripeljal se je skozi občino Slavikovec na Moravskem. Na njivi ob velikej cesti je ugledal kmeta, ki je oral s svojimi konjiči. Takoj ukaže ustaviti kočijo, stopi h kmetu ter ga prosi, da bi smel brazdo potegniti, kar mu priprosti kmetič rad dovoli. Cesar prime za ročici ter gre za plugom. S tem je cesar pokazal veliko spoštovanje do kmetškega stanja.

Lep zgled pravičnosti nam je pokazal cesar Jožef II. v sledečem dogodku: O času velike draginje na Českem ukazal je svojim uradnikom, da brezplačno razdelé ubogim prebivalcem potrebnega živeža po vsej deželi. On sam je potem potoval na Česko, da bi se na svoje oči prepričal, kako se izpolnuje ta njegova zapoved. Pri tem svojem potovanji ugledal je v nekem neznatnem mestecu pred hišo višjega uradnika mnogo vozov, obloženih s potrebnim živežem, ki bi se bil imel razdeliti med stradajoče prebivalce. Kmetje, ki so živež pripeljali in svojih vozov čakali, godrnjali so, da uže več ur čakajo ter da imajo še celih

osem ur nazaj do dóma, ali dotični uradnik vender ne pride, da bi jim pripeljano blagó odvezel. Uradniški pisar, katerega je cesar o tej pritožbi poprašal, potrdil je izjavo čakajočih voznikov ter še pristavil, da tudi ubožni prebivalci tega kraja zaradi nemarnosti višjega uradnika trpe pomanjkanje, ker čakajo na razdelitev hrane. Na ta odgovor stopi cesar Jožef, oblečen v priprosto častniško obleko, v sobo višjega uradnika ter se mu predstavi. Dotični uradnik je imel ravno veliko družbo svojih prijateljev pri sebi, vender stopi k cesarju in sledeči razgovor se začne med njima:

Uradnik: Kdo ste?

Cesar: Častnik v cesarskej službi.

Uradnik: S čim naj vam postrežem?

Cesar: S tem, da bi uboge ljudi spodaj pred hišo odpravili, ker uže dolgo čakajo, da bi jim odvzeli blagó, katero so pripeljali.

Uradnik: Kmetje naj čakajo, jaz blago odvezamem, kadar se bode meni ljubilo.

Cesar: Ali kmetje morajo še danes domov in do doma imajo nekateri celih osem ur, čakali so pa tudi že dosti.

Uradnik: Kaj to vas briga, kako daleč imajo kmetje do svojega doma?

Cesar: Treba je z ljudmi po človeško ravnati in jih ne po nepotrebnem trpinčiti.

Uradnik: Vaši poduki tukaj niso na pravem mestu; jaz že vem, kaj je moja dolžnost in kaj mi je storiti.

Ljudomili cesar ni mogel dalje prenesti surovosti in trdosrčnosti tega človeka. „Nu,“ reče mu cesar, „tedaj vam moram še le jaz povedati, gospod cesarski uradnik, da se nimate od te ure niti najmanje več brigati za pripeljano žito niti zato, kdo ga bode razdelil. Poslušajte me, dobri prijatelj (o teh besedah se cesar obrne k pisarju) idite doli pred hišo in odvzemite voznikom blagó, ker odslej ste vi moj višji uradnik, a vi (obrnivši se k poprejšnemu uradniku), spoznajte v meni cesarja, ki vas s tem službe oprasča.“

Služnost kmetskega stanú, katero je bila že njegova mati polajšala, odpravil je Jožef II. z dnem 1. novembra 1781. l. popolnem po vseh svojih deželah.

Tudi meščanstvo je povzdignil cesar s tem, da je odpravil rokodelske in obrtnijske družbe in cehovstva omejujoče predprave. Preustrojil je vso sodnistvo in pravdstvo ter vpeljal splošen, bolj enakomerno porazdeljen zemljiški davek.

Glavno njegovo nameravanje pa je bilo, centralizovati svojo državo, rekši, vpeljati isto ustavo in upravo po vseh avstrijskih deželah, brez ozira na razne predprave in posebnosti posameznih kronovin. Tudi Ogersko naj bi se ne izjemalo; zato se cesar ni dal kronati za kralja ogerskega. To brezobzirno centralizovanje pa je vznemirilo posamezne kronovine, ki se svojim pravicam niso hotele odpovedati. V Belgiji se je celó vzdignila vstaja (1787. leta), katera je zaradi turške vojske bila še le po Jožefovej smrti zadušena.

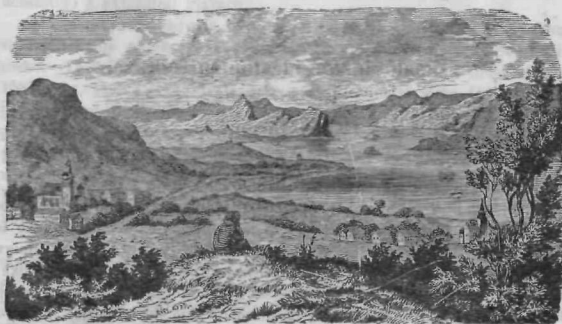
Zaveza, katero je bil cesar 1787. l. v Kersunu sklenil z rusko cesarico Katarino, zapletla ga je v novo vojsko s Turki 1788. l.

Cesar Jožef II. je skrbel tudi za duševni razvitek svojih podložnikov, izboljšal in pomnožil je učilnice ter mnogo inozemskih učenjakov, vzlasti nemških, sklical v deželo. Ustanovil je Jožefovo akademijo (Josefinum) na Dunaji za izobraževanje spretnih vojaških zdravnikov in vseučilišče Levovsko.

Umrli je cesar Jožef II. v dan 20. februarja 1790. leta, ko je vzel slovo od svojega preljubljenega brata Leopolda, od svojih vojakov in ministrov v 49. letu svoje dobe in v 10. letu svojega vladarstva. Njegova velika prijaznost do vsacega človeka in njegovo spoštovanje do podložnikov so mu pridobile veliko ljubezen med narodi in njegov spomin je ostal neumerljiv po vsem našem cesarstvu.

Cirkniško jezero.

Pol ure od Cirknice, majhenega trga na Notranjskem, leži proti vzhodu sloveče Cirkniško jezero, kateremu ga ni enakega na vsem svetu. To jezero je zaradi svoje izpreminjave toliko znamenito, da ga malo ne vsak pride pogledat, kdor koli potuje po naši lepi Kranjski deželi. Na istem kraju, kjer stoji voda, plavajo čolni z ribiči, a čez nekaj časa uže kmetič z oralom reže brazde, kosci kosi travo in ženjice žanjejo zrelo žito; in vse to se vrši v teku jednega leta. Jezero je $2\frac{1}{2}$ ure dolgo in poldrugo uro široko. Od vseh strani ga obdajajo velikanske skale, kakor bi ga hotele svetu prikrivati ter pot do njega zadelati radovednim ljudem. Z bréga se vidijo strme pečine ali skale v vodi. Nahajajo se tú skrivne podzemeljske votline, po katerih navadno voda priteka in zopet odteka. Kadar nastane čas, da začne voda odtekati, sliši se iz teh votlin temno bobnenje, podobno daljnemu gromu. Ko se njene

skrivne moči odvežejo, začne voda zopet od vseh krajev pritekati; neizrečeno veliko je pridere iz podzemeljskih votlin v kacic 48 urah. Kadar te ure pretekó, neha voda najedenkrat pritekati.

Voda odteka po 18 večjih ali manjših razpoklinah, ki se v dnu jezera nahajajo. V to razpokline zbobni voda z velikim šumom po skrivnih votlinah in jezero postane zopet suho. V poletji in po zimi je jezero suho, v vzpomladi in jeseni se pa napolni z vodo, da ga je lepota gledati.

Kadar se voda odteče, podoben je ves veliki prostor velicemu ribnjaku, v katerem je vse polno ljudi, ki se bavijo z ribjim lovom in lovom drugih živali. Ko se je dno v jezeru osušilo, takó začne trava in druga zelenjad rasti. Tam, kjer smo še pred malo dnevi videli ljudi se v čolnih voziti, pasó se zdaj uže krave in tele. Komaj se je zemlja nekoliko osušila, uže vse zeleni, kakor bi hotela s tem kmeta prositi, naj jo reši izpod vode, kar mu bode z dobrim plačilom povrnila. Drugi prostori se priredijo za njive; tedaj vidiš po njih tudi vole, ki polagoma vlečejo oralo (plug) onód, koder so še pred dvema mesecema poganjali ribiči svoje čolnice. Na izorane njive

se navadno seje prosó ali ječmen, ki hitro raste in večkrat tudi prav dobro obrodi. Da-si to kmeta zeló veselí, vender mu jezero nareja tudi dosti strahú in skrbí; kajti večkrat se prigodi, da predno je žito dozorelo, nastane voda in vse poplavi, da kmeti nima kaj žeti in vse njegovo upanje na bogati pridelek je splavalo po — vodi. Kadar je pa žito dozorelo, žanje se noč in dan, da se vodi odtegne in še o pravem času domóv spravi.

Prvi veter, ki potem zopet čez strnišče potagne, prinese tudi burjo: neobó se zatemí z gostimi oblaki, sliši se votlo gromenje in vidijo se bliski. Vodeni potoki deró z hribov, kažejo se dolge ognjevite proge, ki prečudno razsvtljujejo črne oblake, a vse to je jedna najlepših naravnih prikazni. Voda, ki je bila zginita v zemljo, bobni zopet iz vseh votlin v mnogoterih podobah in napolnuje jezero, ki se kaže iz začetka jako nemirno, a kmalu se poleže, kadar je polno, in burja poneha. Prvi, ki se zopet vračajo, so povodne ptice, ki so bajé čule bobnenje vodá ter si iščejo svojih starih bivališč, iz katerih so bile žalostno pregnane.

Zgodovinsko - mestopisni obrazci.

(Spisuje P. F. H.)

VIII. Novomesto.

(Konec.)

d začetka svojega ustanovljenja ni imelo mesto svoje duhovnije; pripadalo je k Mirnopoškej župi (fari). Ondotni kaplan je oskrboval božjo službo v mestu. To meščanom ni zadostovalo; zato mislijo, kako bi se dalo pomagati. Kmalu se jim ponudi prilika. Iz Bosne, Srbije in Bulgarije od Turkov pregnani redovniki sv. Frančiška so se naselili blizu Metlike pri tako zvanih „treh farah.“ Leta 1469. so Turki Metliko in samostan požgali. Redovnike so sprejeli Novomeščani, da jim opravljajo službo božjo. Neka gospá iz Črnomlja, Elizabeta Sopčanova, sezidala jim je samostan poleg kapelice sv. Leonarda, katero jim je prepustil Kostanjeviški opat Egidij ter izročil v dan 7. januarja 1470. leta.

Leta 1494. je ustanovil papež Aleksander VI. na željo cesarja Friderika kapitel; cesar Maksimilijan mu je pa 1509. leta svoja posestva v dohodke izročil, zato sloví tudi ta vladar sploh kot ustanovitelj Novomeškega kapitela. — Vzrok te ustanove so bili Turki. Ker niso bile sosedne župe (fare) varne pred divjimi Turčini, iskali so si župniki varnega zavetja za časa nevarnosti v dobro utrjenem mestu. Od tod tudi združenje sosednih fará s kapiteljsko. Umeščeni so bili kanoniki slovesno v dan 3. januarja 1496. leta. Bili so sledeči: Škočjanski župnik Jakop Auersperger, prošt; Jakop Nikolaj, župnik pri sv. Martinu v Ponikvah, dekan; potem Doberníški župnik, Kancijan Redel; župnik Šmiheljski, Janez Pagan, kaplana bratovščine sv. Rešnjega telesa pri cerkvi sv. Nikolaja; Klement Skrbela in Jakob Kie, Jurij Skrile, Mihael Hipec, Jakop Zlatec, Primož Pinka, kaplani pri cerkvi sv. Antona; Pavel Zeitlich, kaplan oltarja sv. Jakopa v cerkvi sv. Nikolaja; Fabijan Parol, duhovni pomočnik Šentrupertske in Semiške župnik Leonard Weichselberger. —

Bilo je toraj 13 kanonikov, ki so imeli skupno hrano in bivališče. Pozneje se je njih število skrčilo na 6. Za časa Francozov je bil kapitel zatrt; a z dvornim dekretom 1818. leta zopet obnovljen. Vender so bili kanoniki še le 1831. leta zopet umeščen.

Avstrijski nadvojvoda Karel je izpremenil 1580. leta Karlovec v mejno trdnjavo proti Turkom. Vojaki z uradi so se preselili v Karlovec. To je bil hud udarec za mesto. Turki so se polastili mesta Kaniže na dolnjem Oggerskem; s tem je bila kupčija ustavljena. Da je nesreča priklopela do vrhunca, vpepelil je požar 1664. leta mesto malo ne popolnoma. To je pripravilo mesto v neizrečeno nesrečo. Kdor je še kaj imel, užival je dobiček svojega truda brez upanja, da si pridobi novega. Takó je izginilo iz mesta prejšno blagostanje. Da bi se mesto saj nekoliko opomoglo, ustanovila je blaga cesarica Marija Terezija 1746. leta gimnazijo, a 1798. leta tako zvano 3 razredno normalno šolo ter poduk izročila redovnikom sv. Frančiška. Tudi je postalo Novomesto „okrožno mesto,“ ko so bili vicedomi 1748. leta nadomesteni z okrožnimi glavarji.

V cerkvenem oziru je bilo mesto podložno Oglejskim patrijarhom. Ti so imeli svoje namestnike v duhovnih stvaréh za Kranjsko, Štirnško in Koroško. To častno službo so opravljali Novomeški prošti Polidor Montagnana 1587. leta, Marko Khun 1599. leta; proštje Nikolaj Mrav 1599. leta, Mihael pl. Kumberg 1650. leta, Janez Andrej pl. Stemberg 1650. leta, Janez Andrej pl. Stemberg 1653. leta in Jurij de Marotti 1716. leta pa kot titularni ali pravi škofje so toliko laže zastopali patrijarhe. Ko se je 1787. leta dovršila nova uravnavna do tega časa jako neugodnih mej škofijskih, pripadale so Ljubljanskej škofiji vse duhovnije, ki so bile doslej pod Oglejskimi patrijarhi, torej tudi Novomesto.

Pred mestnimi vrati poleg ceste proti Ljubljani je stal 1672. l. sezidani samostan kapucinski, ki pa je bil zaprt 1786. leta. Tu je pisal slovenski pisatelj P. Hipolit. V mestnem obzidji, ki je bilo deloma 1786. leta porušeno, osem stolpov ob mestnem obzidji pa na očitni dražbi prodanih, bilo je pet cerkvâ z župno vred.

Za časa prvega prihoda Francozov na Kranjsko je bajè general Bernadotte, poveljnik francoske armadi na Kranjskem, poslal oddelek vojakov iz Ljubljane proti Novomestu, češ, naj zasede mesto. Bilo je meseca aprila 1797. leta. Francozi pridejo v mesto, ko se je ravno mračilo, ter napadejo hišo necega ubožnega meščana. Meščani, misleč, da so roparji, zaženó glas: „Róparji, róparji so v mestu!“ Po cerkvah prične plat zvona biti, a bobnar z bobnom meščane k orožji klicati. Meščani se hitro oborožé in hité nad razbojnike. Francozi, slišavši ropot in zvonjenje po mestu, mislijo, da je to znamenje po okolici razpostavljenim vojakom, naj mestu na pomoč prileté, hitro zapusté mesto in se še po noči umaknejo do Trebnjega. Bila je namreč raznesena govorica, da nad 60.000 cesarskih tu preži na Francoze, da jim zabrani odhod. Ta srčnost je za sedaj rešila mesto druge nadležnosti; kajti kmalu potem je bilo sklenjeno primirje v Ljubnem (Leoben) ter mejna črta zaznamovana od Trebnjega do Litije in Celja, v 19. dan meseca oktobra 1797. leta pa mir v Kampoformiji. — Leta 1809. so Francozi drugič zasedli mesto. Okolo mesta je bila zbrana črna vojska, ki je mnogo hudega naredila

okolici ter mnogim življenje vzela. Iz Žuženperske, Hinjske in Višnjegorske okolice so se zbrali kmetje, zapeljani od neprevidne svetne in duhovske gosposke, oboroženi s kosami, vilami in jednacim orodjem okolo mesta čakajoč Francozov. V tem so pa plenili po mestu in okolici, dokler jih niso francoski vojaki razkropili in pomorili. Vsak kmet, ki so ga zasačili v mestu, bil je umorjen brez milosti, a meščanom je bilo prepovedano pod smrtno kaznijo sprejeti kacega človeka pod streho. Za kazen so požgali Bršljin in druge vasi po okolici.

Vsled Dunajskega miru v 14. dan oktobra 1809. leta je prišlo mesto pod francosko vlado in ostalo do 1813. leta. V 15. dan avgusta tega leta se je še slovesno obhajal god cesarja Napoleona I., malo dni potem so francoski vojaki zapustili mesto ter ga cesarski zasedli.

Od l. 1814. do 1817. je trla ljudi najhujša lakota, ki se pomni. Mnogo ljudi je lakote pomrlo. Mernik turšice je stal nad 7 gld. Mnogi so si ohranili življenje z juho, katero je iznašel Rumfort, (roj. 1752. l. v Ameriki, umrl 1814. leta pri Parizu).

V letih 1836, 1850 in 1855 je kolera mnogo ljudi pomorila.

Sedanje mesto ima 2066 prebivalcev, ki se največ živé z obrtnijo in trgovstvom, a tudi s poljedelstvom. Meščani imajo uniformiran meščanski kor z dobro izurjeno godbo, ki potrebščinam popolnoma zadostuje. Cesar Franjo Josip I. mu je daroval krasno zastavo, ki se je slovesno blagoslovila v 26. dan junija 1875. leta. V mestu je c. kr. okr. glavarstvo, deželna in mestno delegirana sodnija. Za naobraženost skrbi c. kr. višja gimnazija, čveterorazredna deška in dvorazredna dekleška ljudska šola. — Duhovno pastirstvo oskrbljuje infulirani prošt s štirimi kanoniki in vikarjem. — Nad mestom na prijaznem hólmei stoji farna-kapiteljska cerkev z lepim starinskim prezbiterijem. V cerkvi je sedem oltarjev: veliki v gotiškem zlogu izdelani oltar kinča prelepa podoba sv. Nikolaja, ki je delo slavnega umeteljnika J. R. Tintoretta. Pod oltarjem so ostanki sv. Feliksa, katere je prinesel iz Rima prošt Grmanik 1775. leta o sv. letu. Tudi je v cerkvi mnogo starih grobnih in drugih napisov. Od zunaj pa lepša cerkev krasen zvonik z lepo ubranim zvonenjem. Zlasti si je mnogo prizadeval v dan 4. novembra lanskega leta umrli prošt Simon vitez pl. Wilfan za olepšavo cerkve ter jej dati zlogu primeren kinč. Tudi je skrbel, da se je uredil razmetani kap. arhiv, v katerem je mnogo za zgodovino jako važnih listin, med družimi tudi dva lista slov. pisatelja Matije Kastelca. Razun farne je v mestu še frančiškanska cerkev z jako okusno izdelanim licem. Tu počivajo ostanki slov. pisatelja M. Kastelca. Iz mej poslopji naj se omeni še „prvi národni dom,“ Žalibog, da se ni čisto dodelan; naj bi pač kmalu dobil lice, kakeršno mu pristoji.

Ti pa, Novomesto, bodi središče národnega življenja na Dolenjskem, razcvétaj se k nekdanjemu blagostanju, ostani zvesto po izgledu svojih prádedov cesarju in domovini; pokaži, da zaslužiš imeti „prvi národni dom,“ in da v tebi prebivajo zvesti in véрни sinovi Slovenije.

[Eskimojec in njega pes.

Ali poznaš, ljubo dete, možá, ki tukaj v podobi stoji pred teboj? Od nog do glave ves je zavít v kožuho vino, samó obraz mu je prost. Iz tega lahko spoznaš, da je mrzla, ledena dežela, v katerej živi tak mož. In takó je tudi v resnici. Le poglej zemljo, na katerej stoji. Sneg in nič drugega nego sam sneg! In zadej za njim vidiš veliko goró. Mar misliš, da je ta gora od kamenja ali od zemlje? Zeló se motiš, ljubi moj; gora ta je od vode, od same zmrznene vode. Povej mi, kako se imenuje zmrznena voda? Vidim te, da se smeješ in čudeč se odgovoriš mi: „Kaj, mar ne

poznam ledú?“ Dà, uganil si; to je ledena gôra ali ledník in mož, ki stoji v snegu, obdan od samih ledníkov, to je Eskimojec, o katerem naj ti nekoliko več povem.

Eskimojci živé daleč gori proti severu na velikanskem otoku, ki se Grenlandija zôve. Še danes ní znano, kako daleč se ta otok proti severu razteza. Vzhodno obrežje tega otoka ima preko 100 metrov visoke stene in pečine, ki so vse leto s snegom in ledom pokriti. Prebivalci teh jako pustih krajev, na katerih ne vidiš drugega nego sneg in ledníke, imenujejo se Eskimojce, katerih se šteje okolo 20.000 duš.

Eskimojec, katerega ti kaže denašnja podoba, drži psa na vrvi. Čudno se ti dozdeva, da vidiš psa kakor konja opravljenega. Ali ne čudi se temu. Pes je Eskimojčanom domača žival, v katero se tudi po ledu in snegu na sanéh vozi. Brez tega psa bi ljudjé v teh pustih in ledenih krajih ne mogli

živeti. Šest ali osem tacih psov v saní vpreženih vleče po 5 ali 6 ljudi 10 milj daleč na dan. Pri vsem tem se mu zelo slabo godi. Eskimojec ne spozna njegove vrednosti ter nima nobenega srca do njega. Sam si mora iskati živeža in vesel je, kadar dobi nekoliko smrdljivih rib, katerih si je sam poiskal ob morskem obrežji. Vrh tega njegov gospodar grozovito ravna z njim; ako le more, udari ga ali sune, zato je pa tudi pes zelo plah ter nikoli ne napade človeka. Eskimojec dobro vé, zakaj mora imeti psa privezanega na vrvi; ako bi ga ne imel, takój mu uide Bog si ga vedi kam po snežnej planjavi.

Brez teh psov bi Eskimojei večji del leta ne mogli iz svoje koč. Vsaka druga žival bi se pogreznila v debeli sneg, a ti lahki psi predirjajo z lehkoto vse ondotne velike snežne planjave.

Neki Danec je 863. l. prvi našel Grenlandijo. Izlandci so se 986. l. po njenem primorji naselili, a Eskimojei in črna kuga so v 14. stoletji pokončali te naselbine in Evropljani so jih bili popolnem pozabili. V začetku preteklega stoletja je pobožni pastor Ivan Egede pregovoril dansko vlado, da se je polastila dežele ter ustanovila več krščanskih naselbin. Ti krščanski Eskimojei prodajejo Evropljanom (Dancem) ribjo mast, kože, ptičje perje itd.

I. T.

Slepár.

Davanko iz Vránje peči je bil hudoben in prekanen človek. Ko se raznese po okolici glas, da je Prilesje, velika pa ubožna vas, do tal pogorela, dene on bisago preko rame ter se napotí iskat miloščine. Od hiše do hiše hodi in tako-le prosjači: „V imenu Nartnika, Prileškega pogoreleca, prosim darú vbogajme. Zgorelo mu je poslopje, živina in še celó jedno dete. Ker se trudi, da bi postavil hišo še pred zimo in zatorej ne utegne sam hoditi okolo, naprosil je mene, da poiščem daróv pri dobrih in usmiljenih ljudéh. Usmilite se ubozega siromaka!“

Ljudjé, ki so čuli o Nartnikovej nezgodi, dajali so radi in obilo Davanku, jedni novcev, drugi žita, ti menj, óni več, kolikor so premogli po svojem stanu.

Ni nam treba omenjati, da Davanko Nartniku niti zrna od nabranega žita ni pokazal, saj mu ta nikoli ni veleval prosjačiti zanj. Sam je vse poprodal, ter potem novce zajedel in zapil.

Tri leta pozneje trešči v Davankovo hišo. Druzega Davanko ni otel, nego obleko, katero je imel na sebi.

Ves v revščini si izprosi pri nekem sosedu koš ter se z njim napravi prosjačit, a zdaj sam za sebe. Od vasi do vasi hodi, a povsod ga zavračajo, rekoč: „Jedenkrat si nas uže nalagal; najbrže nas hočeš tudi zdaj preslepariti. Hodi z Bogom!“ — Zvedelo se je namreč kmalu, kakó je ljudi sleparil, prosječ v pogorelečevem imenu, o njegovej zadnej nesreči pa se ni še čulo ničesa. —

Ves pobit je hodil nekaj časa okolo. Slednjič je obupavši skočil v vodo, kjer je končal svoje hudobno, brezupno življenje.

Kdor se laže in slepari,

Tega Bog hudó udári.

Jos. Gradčian.

Kakó na Krki zvoní.

Stara pesen Kánčnikova. *)

Bóm, bom, bóm,	Prepelica,	Hlapec inó
Bóm še dál	Jarebica,	Gospodár!
Po sih mál	Kukavica,	Vsi molimo
Z' en bokál!	Volk, lisica	In éastimo,
Bómo píli,	In kozica!	Zahvalimo
Vin' točili	Tudi vrán	Stvárnika,
In hvalili	In podgán	Ker od njega
Vsi Bogá:	Bóga hváli	Vin' dobímo! —
On ga dá	Noč in dán;	Jaz tegá
En kozárček	Vsi fantíci	Dóbregá
Ali dvá.	In deklíči,	Očetà nebéskegá
Vse stvari hvalíte gá:	Vsi črvíči,	Bom éastil,
Mož, ženica,	Ríbe, ptíci —	Dókler živ
Brát, sestrica,	Vsaka stvár	Bóm, bom, bóm,
Golóbica,	Za ta dár,	Živ bom — bóm! **)

*) „To so vérzi,“ — takó je Kánčnik rékal pesnim, katere níjso bile odménjene pétju, kakeršna je tudi ta. — Upotrebljam tukaj brez nobenega pomiselka zdanji prapópis, in sam ne véim, za kaj ga ne bi smel.

**) „Ta pésen je skována ino v déžel dána od enega pésmij-skladálca, ki né imel levega pálcá,“ — takó se je éasi v šali podpisal pokojni Kánčnik. Lévi palec si je bil odstrelil na lovu. — Kánčnik je bil učitelj na Doléńskem, ter ako se ne motim, najprvo v Vélíkíh Lášéh, mej Turjakom in Ribnico, potem na Krki (Obergurk), ter poslednjič v Dobrépoljah (Gutenfeld), mej Krko in Vélíkimi Láščami. V Dobrépoljah je umrl nekakó 1841. ali 1842. léta. Zgornjo pesen je bil stvoril na Krki brez nobene dvojbe, ker so Láščani vedno pripovedovali, kar sem éesto slíшал tudi jaz, da se je imenovala: „kakó na Krki zvoní.“

F. L.

Razne stvari.

Kratkočasnice.

* Leni Mihec je malo ne vsak dan prepozno prišel v šolo. Učitelj so bili zaradi tega že jako nevoljni ter ga ostro kregajo, zakaj da on vselej zadnji v šolo pride. „Ne zamerite, gospod učitelj! jeden mora zadnji biti,“ izgovarja se Mihec.

* Katehet vprašajo nčénca, zakaj je Adam v jabolko vgriznil. Učénec odgovori: „Ker ni imel noža, da bi si ga bil odrezal.“

* V nekem deškem zavodu je bila navada, da je dečke vsako jutro hodil sluga buditi s pozdravom: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ in dečki so morali odgovoriti: „Na veke, amen!“

Necega jutra pa je jeden zaspal in ko ga pride sluga drugič buditi, zadere se nad njim: „Nu, kako dolgo pa bodeš ti spal?“ „Na veke, amen!“ odgovori deček, ki se je ravno probudil.

* Kmetski deček je na ulici pretepáł gospodskega dečka. Tega mati to skozi okno vídeč grozí se kmečkemu dečku, rekoč: „Čáj, poníglavec, jaz ti kmalu pridem pomagat.“ — „O le ostanite v izbi, gospá, saj sem mu jaz sam kos.“

* Dve gospi ste se na ulici pogovarjali in tožili, kako je neki to, da so nekoliko časa sém pri pekarji hlebi vedno manjši. Čevljarsk deček, ki je ta pogovor slíшал, reče: „to je čisto

naravno, ker zdaj pekár manj tēsta v hleb jemlje, nego li poprej.“

* „Jakec! ta le kos kruha si lepo pošteno razdelita s Tonetom,“ rečejo mati svojemu sinku. „Kako pa se deli pošteno,“ vpraša Jakec. — „Takó, da večji kos daš bratu.“ — „Tedaj pa naj le brat pošteno deli,“ odvrne Jakec.

Prigovori.

Kadar denar poiđe, pamet pride.

Človek se med ljudmi obrusi kakor kamen po svetu.

Človek se mora po ljudeh ravnati, ne ljudje po človeku.

Vsaka povodenj se uteče.

Kdor je zadovoljen, najmenj potrebuje.

Blagó se po niti nabira, a po vrvi zapravlja. Bogastvo iz odrtije se nenadoma razbije.

Steza časti je ledéna gaz, ki hitro zvođení.

Dobra odgoja brani uboštva pod streho.

Dokler je drevo mlado, lahko ga pripogneš, kamor hočeš.

Kdor hoče visoko priti, mora trden v glavi biti.

Desetkrat obrni besedo na jezikn, predno jo izrečeš.

Kar se rodi, smrti zori.

Ako te jedro mika, zgrizi lupino.

Bolje denes kos, nego jutri gos.

Kdor vpraša, ne zaide.

Slovstvene novice.

* Gosp. J. Giontini, knjigotržec v Ljubljani je izdal 4 lične knjižice (Bilderbücher) z barvanimi podobami za male otroke, to je take, ki še niso brati zmožni, katerim se le podobe razkazujejo in primerno razlagajo. Ta misel gosp. Giontinija je vse hvale vredna ter mu želimo, da bi teh knjižic prav obilo razprodal mej našo malo slovensko mladino, katere bodo gotovo mnogo bolj ustrezale nego dosedanje nemške, katerih smo imeli — da smelo rečemo — preveč. Naslov knjižicam je: 1) Sedem Švabov; 2) Trnjulčica; 3) Aladin s čarobno svetilnico; 4) Mali Palček. — Cena posameznim knjižicam je 12 kr.

„Vrtce“ izhaja 1. dné vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr. Napis: Uredništvo „Vrtčev“, mestni trg, števil. 9 v Ljubljani (Laibach).

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšić. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.

* Domovinoslovje. Za slovenske ljudske šole. Spisal J. L. — Ta koristna knjižica za našo učečo se mladino je prišla v drugem, popravljenem natisu z 2 zemljevidoma novič na svetlo. Cena 20 kr. Dobiva se pri Janezu Leonu, tiskarji v Mariboru.

* Pripovedke za mladež. Sa 20 slika. U Zagrebu. Nakladom hrvat. ped.-knjiž. zbora 1882. 8°. 103 strani. — Tako se zove jako lična pripovedna knjižica v hrvatskem jeziku z 20 podobami. Knjižica ima 28 mičnih pripovedek v lepem in gladkem hrvatskem jeziku. Priporočamo jo vsem, ki so hrvaščine zmožni.

Odgonetke uganeke v 10. „Vrtčevem“ listu.

1. Pri krznarji; 2. Lažnjivcu; 3. Drugi; 4. Maček; 5. Sence; 6. Dan hodá, ker se Kristusov vnebohod samo jeden dan praznuje; 7. List; 8. Tista zemlja, katero je na plugu demóv odpeljal; 9. Klepetec; 10. Na „ohá!“

Rešitev računske naloge v 10. „Vrtčevem“ listu.

Številke od jedne do deset se zapišejo tako-le: $\frac{92\frac{5}{10}}{7\frac{43}{100}}$ Vsota 100

Prav jo je rešila gospodična Mimica Sajovic v Kranji.

Rebus.

Priobčil St. K.

Bog mano
mano Bog

Bog
Bog mene Bog.
Bog.

(Rešitev rebusa v prihodnjem listu.)

Listnica. Gg.: J. S. v M.: Hvala na poslanem; prinesemo prihodnjic. — Zapórski v K.: Skušali bomo Vašo pesneco v katerem drugem listu prinesiti, ker v današnjem ni bilo mogoče. — Devoján: Vašej želji smo ustregli.